

Aalborg Universitet

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Effektmåling af bekendtgørelse nr. 1250 om tilgængelighed ved ombygninger

Grangaard, Sidse; Pedersen, Lars Schmidt

Creative Commons License
Ikke-specificeret

Publication date:
2016

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Grangaard, S., & Pedersen, L. S. (2016). *Effektmåling af bekendtgørelse nr. 1250 om tilgængelighed ved ombygninger*. (1. udg. udg.) SBI Forlag. SBI Nr. 2016:26
http://sbi.dk/tilgaengelighed/bygningsindretning/effektmaling-af-bekendtgorelse-nr-1250-om-tilgaengelighed-ved-ombygninger/sbi-2016-26-1/at_download/file

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

STATENS BYGGEFORSKNINGSINSTITUT
AALBORG UNIVERSITET KØBENHAVN

EFFEKTmåLING AF BEKENDTGØRELSE NR. 1250 OM TILGÆNGELIGHED VED OMBYGNINGER

SBI 2016:26

Effektmåling af bekendtgørelse nr. 1250 om tilgængelighed ved ombygninger

Sidse Grangaard
Lars S. Pedersen

Titel	Effektmåling af bekendtgørelse nr. 1250 om tilgængelighed ved ombygninger
Serietitel	SBi 2016:26
Udgave	1. udgave
Udgivelsesår	2016
Forfatter	Sidse Grangaard, Lars S. Pedersen
Sprog	Dansk
Sidetæl	41
Emneord	Bekendtgørelse nr. 1250, effektmåling, eksisterende byggeri, ombygning, tilgængelighed
ISBN	978-87-563-1813-6
Forsidefoto	Lars S. Pedersen
Udgiver	Statens Byggeforskningsinstitut, Aalborg Universitet, A.C. Meyers Vænge 15, 2450 København SV E-post sbi@sbi.aau.dk www.sbi.dk

Der gøres opmærksom på, at denne publikation er omfattet af ophavsretsloven

Indhold

Forord	5
Sammenfatning	6
Baggrund	7
Problemstilling.....	7
Formål.....	8
Projektets proces og metode	8
Læsevejledning.....	9
Kendskabet til BEK 1250.....	10
Begrænset empiriske grundlag.....	10
Ikke alle kender BEK 1250	10
Stor procentdel af rådgiverne kender BEK 1250	10
BEK 1250 er integreret i kommunal procedure	11
BR = BEK 1250	11
Opsummering af kendskabet.....	11
Anvendelsen af BEK 1250	13
Problematisk at gennemskue BEK 1250	13
Fordele og ulemper.....	13
Øger tilgængeligheden.....	14
Lovgivning giver respekt	14
Fleksibilitet i byggesagsbehandlingen > < Fortolkningsfælder	14
Forvaltning af økonomisk faktor er en ulempe.....	14
Dialogen med ansøger en udfordring	15
BEK 1250 en udfordring i gamle bygninger	15
Behov for råd og vejledning i og hos kommunerne	15
Rådgiverne kan selv.....	15
Behovet for råd og vejledning varierer	16
Opsummering af anvendelsen.....	16
Effekten af BEK 1250	18
Formel vurdering > < uformel vurdering af sagerne	18
BEK 1250 i spil i løbet af et år i 77,5 % af kommunerne	18
Ikke blot niveaufri adgang i kommunerne.....	18
Øgning i niveaufrie adgange i 65 % af kommunerne	19
Øgning i handicaptolletter i 60 % af kommunerne	19
Øgning i handicapparkeringspladser i 52,5 % af kommunerne	20
Elevatore i 30 % af kommunerne.....	20
Rådgivernes oplevelse af effekten.....	20
Et vigtigt redskab til at sikre tilgængelighed.....	20
Mere tilgængelighed i BEK 1250?	21
16 eksempler fra kommunerne	21
Niveaufri adgang er det primære resultat	22
Handicaptolletter og handicapparkeringspladser	22
Elevatorene	22
4 rådgivere fortæller om skole-cases	22
Handicaptollet på alle fire skoler	23
Vurderingen og casene sammenholdes	23
Niveufri adgang	23
Handicapparkeringspladser	23
Opsummering af effekten	24
Konklusion og nye spørgsmål	26
Bilag A	27
Metode	27
De deltagende kommuner.....	27

De deltagende rådgivere	27
Interviewguidens karakter	28
Materialets begrænsning.....	28
Bilag B	29
Kendskabet til BEK 1250 blandt byggesagsbehandlerne.....	29
Anvendelse – oplevet af byggesagsbehandlerne.....	29
Effekt – oplevet af byggesagsbehandlerne.....	32
Bilag C	37
Kendskabet til BEK 1250 blandt rådgiverne	37
Anvendelse – oplevet af rådgiverne	37
Effekten – oplevet af rådgiverne	39

Forord

SBi varetager forskning, uddannelse og forskningsbaseret rådgivning inden for universelt design og tilgængelighed til byggeri og bygningsnære udearealer.

Rapporten 'Effektmåling af bekendtgørelse nr. 1250 om tilgængelighed ved ombygninger' blev rekvireret af Energistyrelsen som en del af SBi's myndighedsopgaver i 2013 indenfor tilgængelighed. Derfor var rapporten direkte rettet mod at give Energistyrelsen en indsigt i effekten. Siden har det vist sig, at rapportens beskrivelse af bekendtgørelsens effekt og problemstillinger knyttet til renovering og omdannelse af eksisterende bygninger har vist sig at være relevant i andre sammenhænge. Derfor har vi nu valgt at udgive rapporten.

Effektmålingen er udarbejdet af forsker, ph.d., arkitekt maa Sidse Grangaard, som også er hovedforfatter på rapporten bistået af rådgiver og arkitekt maa Lars S. Pedersen. Studentermød hjælp Martin Holmegaard Jensen har foretaget hovedparten af undersøgelsens telefoninterviews.

SBi takker alle kommuner og tegnestuer som har deltaget i effektmålingen.

Statens Byggeforskningsinstitut, Aalborg Universitet
By, bolig og ejendom
Oktober 2016

Hans Thor Andersen
Forskningschef

Sammenfatning

Undersøgelsen viser, at "Bekendtgørelse om tilgængelighedsforanstaltninger i forbindelse med ombygninger i eksisterende byggeri" (BEK nr. 1250 af 13/12/2004) har indflydelse på tilgængelighedsniveauet, samt at den øger niveauet i den eksisterende bygningsmasse i de 32 ud af 40 adspurgte kommuner, som anvender den.

Dog viser undersøgelsen også, at der er problemer med at forstå og fortolke bekendtgørelsen. Til gengæld er bekendtgørelsen en løftestang for tilgængelighedsniveauet for de byggesagsbehandlere og rådgivere, som har forstået den og betragter den som et middel til at skabe tilgængelighed med.

Kendskabet til samt forståelsen af bekendtgørelsen og dens muligheder går primært via kommunernes byggesagsbehandlere. Det gælder internt i kommunen i form af en procedure, men også i forhold til rådgiverne, som søger råd og vejledning til fortolkning i kommunen. Hvis målet er en forøget effekt af bekendtgørelsen i dens nuværende form, vil kommunerne være et omdrejningspunkt i en formidlingsindsats.

Undersøgelsen viser, at der er problemer dels med fortolkningen af bekendtgørelsen og dels med administrationen af den. Især er 9 %-reglen problematisk at administrere, da der skal hentes byggebudget to år tilbage, budgetter som det kan være svært at gennemskue med hensyn til blandt andet prisniveau, hvilket har indflydelse på, om man skal etablere en elevator eller ej.

Der er interessant forskel i det resultat, undersøgelsen opnår, når vi spørger byggesagsbehandlerne om deres oplevelse af bekendtgørelsens effekt, kontra når de fortæller om et konkret eksempel på en sag. Det giver sig særlig udslag i forhold til niveaufri adgang. For når byggesagsbehandlerne giver udtryk for deres umiddelbare vurdering, viser der sig et meget blandet billede. Når byggesagsbehandlerne derimod selv skal beskrive en konkret sag, er det tydeligt, at der er blevet skabt niveaufri adgang i 15 ud af 16 eksempler – hvilket svarer til 93,5 %.

Undersøgelsen viser, at effekten er størst med hensyn til niveaufri adgang, dernæst følger handicaptoiletter og handicapparkeringspladser og til sidst elevator – dog med variationer i rækkefølgen når det gælder de sidste nævnte tilgængelighedsforanstaltninger, alt efter om det er en byggesagsbehandler eller rådgiver, der udtaler sig.

Baggrund

"Bekendtgørelse om tilgængelighedsforanstaltninger i forbindelse med ombygninger i eksisterende byggeri" trådte i kraft pr. 1. januar 2005, forkortet BEK 1250.

Denne bekendtgørelse har til hensigt at øge tilgængeligheden i eksisterende bygninger. Den gælder i forbindelse med ombygninger af såvel offentlige bygninger som erhvervsbyggeri til service og administration. Der er tale om ombygninger, der i Byggeloven betragtes som ikke væsentlige i forhold til tilgængelighedsbestemmelserne.

BEK 1250 indeholder fire krav:

- Niveaufri adgang
- Handicapparkeringspladser
- Handicaptilet
- Elevator

Kravet om niveaufri adgang er obligatorisk. Derimod er de øvrige krav betinget af "9 %-reglen".

"Kravene om installation af elevator, handicapegnet wc-rum og handicapparkeringspladser kan bortfalde, hvis omkostningerne udgør mere end 9 % af de øvrige ombygningsomkostninger (fratrullet udgiften til niveaufri adgang).

En vurdering af om et eller flere kan bortfalde foretages således:

Først beregnes om udgiften til tilgængelighedsforanstaltningerne udgør mere end 9 % af de øvrige ombygningsomkostninger (fratrullet udgiften til niveaufri adgang). Hvis omkostningerne udgør mere end 9 % bortfalder kravet om elevator. Hvis omkostningerne udgør 9 % eller mindre bevares kravene til både elevator, handicapegnet wc-rum og handicapparkeringspladser, og det er ikke nødvendigt at foretage flere beregninger.

Hvis beregningen viser, at elevatorkravet bortfalder, skal det vurderes, om kravene til handicapegnet wc-rum, og handicapparkeringspladser ligeledes bortfalder. Det gøres ved at beregne, om udgiften til etablering af handicapegnet wc-rum og handicapparkeringspladser udgør mere end 9 % af de øvrige ombygningsomkostninger (fratrullet udgiften til niveaufri adgang). Udgør den mere end 9 % bortfalder kravet om handicapegnet wc-rum og handicapparkeringspladser. Udgør udgiften 9 % eller mindre bevares kravet om, at der skal etableres handicapegnet wc-rum og handicapparkeringspladser."¹

Problemstilling

Knap to år efter BEK 1250 trådte i kraft, undersøgte SBI kendskabet til tilgængelighedsbestemmelser blandt byggesagsbehandlere og bygherreråd-

¹ Vejledning til kommunerne om byggesagsbehandling af tilgængelighedsbestemmelser, 2. udgave marts 2008.

givere. Undersøgelsen indikerer, at BEK 1250 på daværende tidspunkt primært havde haft en effekt i forhold til etablering af niveaufri adgang².

Formål

Det er projektets formål at undersøge, hvilken effekt BEK 1250 har haft på tilgængeligheden i forhold til ombygningssager i den eksisterende bygningsmasse samt afdække de måder, den anvendes på og den bagvedliggende forståelse.

I forbindelse med nybyggeri er en påtale af tilgængelighedskrav i forbindelse med kommunens udstedelse af byggetilladelse ikke nødvendigvis ensbetydende med, at kravene opfyldes i den færdige bygning³. Når effekten undersøges i dette projekt, handler det ikke om at afdække hvorvidt de ombyggede bygninger faktisk lever op til BEK 1250 samt den byggetilladelse, der er udstedt. Indeværende projekt beskæftiger sig udelukkende med en effektmåling på byggesagsbehandlingsniveau angående anvendelsen af BEK 1250.

Projektets proces og metode

Det empiriske grundlag er tilvejebragt gennem telefoninterviews med 40 kommunale byggesagsbehandlere og 10 rådgivere fra private tegnestuer.

De 40 kommuner er blevet tilfældigt udvalgt indenfor hver region ud fra en liste over alle landets 98 kommuner. Alle tegnestuerne er medlem af arbejdsgiverorganisationen Danske Arkitektvirksomheder, der organiserer 800 danske tegnestuer. Udvalget af de ti tegnestuer er foregået tilfældigt på baggrund af en søgning på 'ombygning' i organisationens søgemaskine.

Det var oprindelig intentionen også at lade undersøgelsen omhandle rådgivere fra ingeniørfirmaer i den del, der omhandler effekten af BEK 1250 oplevet fra rådgivernes side. Dog viste det sig hurtigt, at de kontaktede ingeniører fandt, at det gav mere mening, at det var arkitekter, som deltog.

Det var ikke alle rådgiverne, der tilkendegav interesse for deltagelse ved første opringning. SBI har været i kontakt med i alt 19 tegnestuer og 2 ingeniørfirmaer. Eftersom de to første adspurgte ingeniørfirmaer ikke mente, de var relevante i denne sammenhæng og i stedet henviste til tegnestuerne, valgte vi derefter udelukkende at fokusere på tegnestuerne.

Grundet fraværet af statistik med antallet af ombygningssager, hvor BEK 1250 anvendes, søger indeværende undersøgelse at få de adspurgte byggesagsbehandlere og rådgivere til at anslå omfanget. Der er derfor ikke tale om et specifikt antal ombygningssager, men en gengivelse af det anslåede procentuelle omfang og anvendelsesgraden. Undersøgelsen opererer gennemgående med fem svarmuligheder; fra 'ingen sager (0 %)' til 'ved alle sager (100 %)' . Byggesagsbehandlere og rådgivernes vurdering og dermed gengivelse af omfanget baserer sig på den individuelle hukommelse og betragtes som 'et slag på tasken'.

Som supplement til de individuelle bud på omfanget, er alle byggesagsbehandlere og rådgivere blevet spurgt om at beskrive et konkret eksempel på en sag eller et projekt, hvor BEK 1250 er indeholdt i byggesagsbehandlingen.

Indeværende undersøgelse har ikke et omfang eller en karakter, som sikrer en statistisk sikkerhed. Det vil kræve et helt andet kortlægningsarbejde at

² SBI 2007:11 Kendskab til tilgængelighedsbestemmelser. Interviewundersøgelse blandt byggesagsbehandlere og bygherrerådgivere. Philip Jensen.

³ SBI 2012: 16 Bygningsreglementets tilgængelighedsbestemmelser set i forhold til byggeprocessen. Frandsen et al.

få registreret det specifikke antal ombygningssager i kommunerne, hvor BEK 1250 har været anvendt og haft en effekt.

Læsevejledning

Yderlig beskrivelse af metode præsenteres i bilag A.

Svarene fra de 40 byggesagsbehandlere og de 10 rådgivere gengives i henholdsvis bilag B og bilag C.

Rapportens hovedtekst er struktureret i relation til projektets tre temaer:

- Kendskab
- Anvendelse
- Effekt

Afslutningsvis præsenteres en konklusion og diskussion af undersøgelsens hovedpunkter.

Forkortelsen BEK 1250 anvendes for "Bekendtgørelse om tilgængelighedsforanstaltninger i forbindelse med ombygninger i eksisterende byggeri". Dog vil det være sætninger, som fungerer bedre ved brug af betegnelsen 'bekendtgørelsen'.

Kendskabet til BEK 1250

Begrænset empiriske grundlag

I indeværende undersøgelse deltager byggesagsbehandlere fra 40 kommuner og rådgivere fra 10 tegnestuer i samtaler omkring spørgsmål i en interviewguide.

Når målet er en udtalelse om effekten af BEK 1250, afstedkommer det empiriske grundlag nogle begrænsninger. Det er derfor på ingen måde muligt at konkludere på vegne af alle landets kommuner eller alle byggesagsbehandlere. Der er tale om de enkelte byggesagsbehandlers oplevelser i forhold til deres praksis, eftersom kommunerne ikke fører statistik over antallet af sager, hvor BEK 1250 er blevet anvendt.

Ligeledes er det ikke muligt at konkludere på vegne af alle landets tegnestuer.

Derimod giver det empiriske materiale anledning til at pege i retning af tendenser og problemstillinger samt fremvise udsagn, der kan bidrage til at synliggøre eller udfolde en tematik.

Når et antal specifikke svar angives i %, er der tale om en procentdel af de 40 adspurgte kommuner fremfor en procentdel af de 35 kommuner, som faktisk kender til BEK 1250 eller de 33, som anvender den. Dermed ville procenterne fremstå højere end de reelt var. Denne effekt har ikke været ønskelig.

Ikke alle kender BEK 1250

Blandt kommunerne kender 35 byggesagsbehandlere til BEK1250, hvilket er 87,5 % af de adspurgte kommuner.

Der er 5 kommuner, hvor den pågældende byggesagsbehandler ikke kender til BEK 1250, hvilket er 12,5 %.⁴

2 af disse byggesagsbehandlere forklarer, at de anvender Bygningsreglementet.

Stor procentdel af rådgiverne kender BEK 1250

Blandt de 10 adspurgte rådgivere, er der 8, der kender til BEK 1250 - hvilket svarer til 80 %.

Sammenlignet med Kendskabsundersøgelsen i 2007, kendte 84 % af byggesagsbehandlere og 64 % af rådgiverne til BEK 1250. Rådgivergruppen var større og langt mere blandet i 2007. I indeværende undersøgelse er det udelukkende tegnestuer, der har deltaget. Det kan være én forklaring på stigningen i kendskabet. En anden forklaring kan være, at BEK 1250 med tiden (snart 9 år) er blevet mere indarbejdet i kommunernes procedurer, og

⁴ SBI 2007:11 konkluderede (baseret på telefoninterviews fra 2006), at kendskabet til BEK 1250 er størst i kommuner med et indbyggertal større end 20.000. Danmark har siden været igennem en kommunalreform. I dag er der fire ø-kommuner med et indbyggertal på mindre end 20.000 ellers varierer størrelsen, men kommuner er i kraft af kommunesammenlægningen blevet meget større generelt. Med henblik på en forklaring på, hvorfor 12,5 % af de adspurgte kommuner ikke kender BEK 1250, har det ikke været muligt at se eller udlede fælles træk mellem disse kommuner med hensyn til størrelse eller placering i landet.

dermed har tegnestuerne stiftet bekendtskab med den. En tredje forklaring handler om typen af opgaver dengang og nu. En rådgiver forklarer, at tegnestuen ville have lukket, hvis ikke det var for opgaverne fra de offentlige bygherrer – og heraf er mange projekter ombygnings- og renoveringsopgaver, hvor BEK1250 gælder. Der er i dag et større fokus på ombygning og renovering – eksempelvis i forbindelse med skoler. De fire eksempler på projekter, hvor BEK 1250 anvendes, som rådgiverne fortæller om, det er skoler.

BEK 1250 er integreret i kommunal procedure

Der er forskel på, hvorfra man har hørt om BEK 1250. 33 byggesagsbehandlere svarer på spørgsmålet. Nogle beskriver flere kilder.

Det er tydeligt, at byggesagsbehandlere primært kender BEK 1250 fra deres egen arbejdsplads i kommunen. 22 fortæller, at der er tale om en procedure, mens 3 siger, at en kollega har introduceret dem for BEK 1250.

Efter kommunen er det Retsinformation, der nævnes. 6 af byggesagsbehandlere forklarer, at de kender BEK 1250 fra Retsinformation mens ingen nævner, at de kender den fra "Vejledning til kommunerne om byggesagsbehandling af tilgængelighedsbestemmelserne".

SBi er et andet sted, hvor man er blevet introduceret til BEK 1250. 3 byggesagsbehandlere svarer, at det er tjeklisterne, mens 4 andre fortæller, at det er fra kursus og hjemmeside.

Derudover er der én, som kender den fra Energistyrelsen, én fra en bygherre og én fra en håndværker. Ligeledes er der en byggesagsbehandler, der fortæller at han selv underviser i den.

Rådgiverne kender primært BEK 1250 fra deres kontakt med kommunen i forbindelse med en byggesag (3 rådgivere svarer dette). *"Det første vi får at vide fra kommunen"* supplerer en af rådgiverne.

En fjerde rådgiver fortæller, at han kender den fra "Vejledning til kommunerne om byggesagsbehandling af tilgængelighedsbestemmelserne". En femte rådgiver forklarer, at han kender den både fra vejledningen til kommunerne men også fra Retsinformation. Derudover varierer det hvorfra, man kender BEK 1250.

BR = BEK 1250

To af de byggesagsbehandlere, som ikke anvender BEK 1250 i forbindelse med sagsbehandling af ombygningssager, forklarer, at de anvender Bygningsreglementet.

Der er flere spredte udsagn fra både byggesagsbehandlere og rådgivere, der peger på, at de af og til blander BEK 1250 og Bygningsreglementets bestemmelser sammen. Et eksempel her på er denne byggesagsbehandlers udsagn:

"For mange smuthuller ved enfamiliehuse, da de ikke må kontrolleres."

Et andet eksempel herpå er den rådgiver, som ikke mener, at alt indholdet i BEK 1250 er fornuftigt, og forklarer, at det er "hul i hovedet" at kræve et handicappetoilet på en etage uden niveaufri adgang.

Opsummering af kendskabet

Det er tydeligt, at det er kommunerne, der er kilden til kendskabet til bekendtgørelsen både blandt byggesagsbehandlere og rådgivere. En stor del af byggesagsbehandlere forklarer, at bekendtgørelsen er en del af deres procedure i kommunen.

Dog er der en andel på 5 ud af 40 byggesagsbehandlere, der ikke kender den. Hvis en øget udbredelse er målet, vil det være nødvendigt at tænke i en

udbredelsesindsats, der direkte henvender sig til kommunerne – eksempelvis med personlig kontakt og afholdelse af informationsmøde eller kursus i de enkelte kommuner med henblik på at inddrage bekendtgørelsen i deres procedure.

Anvendelsen af BEK 1250

Blandt kommunerne er der 32 kommuner ud af de 40 (svarer til 80 %) adspurgte, som anvender BEK 1250 i deres daglige arbejde. 3 byggesagsbehandlere anvender den derimod ikke. På spørgsmålet om, hvorfor de ikke anvender den, svarer en byggesagsbehandler, at der ikke er relevante sager. En anden svarer at det skyldes lederen, og den sidste forklarer, at han ikke ved hvorfor.

Problematisk at gennemskue BEK 1250

Af de 35 kommuner, som anvender BEK 1250, synes 23 byggesagsbehandlere, at det er til at gennemskue, hvilke typer af byggesager, der falder ind under BEK 1250. Modsat mener 10, at det ikke er til at gennemskue. 2 af de byggesagsbehandlere, som ikke anvender BEK1250, svarer ikke på dette spørgsmål.

Det er primært fra kommunen, rådgiverne får at vide, at BEK 1250 gælder i forhold til den pågældende sag. Kommunens byggesagsbehandlere er kilde til anvendelsen af BEK1250.

Når 25 % af de adspurgte byggesagsbehandlere ikke oplever, at det er til at gennemskue, hvilke typer af byggesager, der falder ind under BEK1250 er det en indikation af en manglende udnyttelse af dens potentiale. For der er tale om en bekendtgørelse, hvor ikke alle byggesagsbehandlerne klarer at se, hvornår den skal anvendes, hvis de kender den.

Reelt er vi nede på, at BEK 1250 måske ikke anvendes i 15 kommuner – hvilket svarer til 37,5 % af de adspurgte kommuner. For i 5 kommuner kender den pågældende byggesagsbehandler ikke til den, og i 10 af kommuner er der tvivl om i hvilke sager, den gælder.

Af de 10 byggesagsbehandlere, som oplever, at det er vanskeligt at gennemskue BEK 1250, svarer 3 af dem ikke på, hvad de oplever som problematisk. De 7 uddybende udsagn handler om problemer omkring vurdering og fortolkning. Eksempelvis forklarer en byggesagsbehandler, at det ikke altid er til at afgøre, hvad der er væsentlig og ikke væsentlig i forbindelse med en ombygning. En anden peger på, at begrebet offentlig besidder en tvetydighed. En byggesagsbehandler foreslår, at BEK 1250 burde være mere afklarende og samtidig indeholde flere eksempler.

Fordele og ulemper

23 byggesagsbehandlere giver udtryk for et aspekt ved BEK 1250, som de betragter som en fordel.

Svarprocenten er lidt højere, når det gælder ulemperne, her svarer 26 byggesagsbehandlere. Flere udtrykker, at der er mere end en ulempe ved BEK 1250, hvilket bliver til 45 udsagn i alt.

Rådgiverne er derimod mere tilbageholdne med at udtale sig om fordele og ulemper. Det skyldes antageligvis, at de ikke er i direkte kontakt med BEK 1250 på samme måde som byggesagsbehandlerne. Hvor byggesagsbehandlerne skal forvalte bekendtgørelsen, har rådgiverne en helt anden rolle.

Øger tilgængeligheden

6 byggesagsbehandlere (15 %) vælger at omtale effekten, når de svarer på, hvad de mener, er en fordel ved BEK 1250. De svarer, at BEK1250 øger tilgængeligheden i eksisterende byggeri.

Lovgivning giver respekt

BEK 1250 støtter byggesagsbehandlere i deres arbejde for 5 byggesagsbehandlere forklarer, at lovgivning giver respekt.

En rådgiver udbryder *"Det er bare et krav"* – BEK 1250 opleves som et krav, der ikke er til diskussion.

Når nogle byggesagsbehandlere oplever, at BEK 1250 respekteres er det ikke ensbetydende med at denne respekt funderet i enighed med bekendtgørelsens indhold. Der er måske snarere tale om en respekt for loven.

En rådgiver beskriver, at BEK 1250 er meget konkret, men hun finder dog ikke at alt indholdet er fornuftigt. Hun har en formening om, at det skyldes Bygningsreglementets krav, som ikke altid giver mening. Eksempelvis finder hun, at det er "hul i hovedet", at der skal etableres handicaptoliet på etager, som alligevel ikke kan anvendes af personer i kørestol grundet manglende niveaufri adgang.

Et aspekt af respekten for lovgivningen handler om som byggesagsbehandler ikke at kunne blive anklaget for ikke at have administreret lovværket korrekt.

"Holde egen sti ren, ikke blive for lempelig overfor bygherre". En sådan udtalelse fortæller, at byggesagsbehandlingen kan være lidt af en balancegang ift. lovværk og bygherrens ønsker.

Fleksibilitet i byggesagsbehandlingen > < Fortolkningsfælder

3 byggesagsbehandlere peger på, at BEK 1250 muliggør en vis form for fleksibilitet i deres byggesagsbehandling. En af dem anvender begrebet fortolkningsråderum, en anden taler om vurdering og den sidste taler om fleksibilitet.

Modsat peger 7 byggesagsbehandlere på, at der i BEK 1250 befinder sig fortolkningsfælder, samtidig som det er vanskeligt at bestemme bygningskategorien (4 svar).

Der er ingen tvivl om, at der i forvaltningen af bekendtgørelsen er tale om situationer, hvor der skal foretages en vurdering eller tolkning.

For nogle byggesagsbehandlere er det en fordel, mens andre foretrækker en striksere og dermed mere håndgribelig bekendtgørelse, hvor det individuelle skøn spiller en mindre rolle. Disse to forskellige tilgange til opgaven at bedrive byggesagsbehandling handler måske om faglig tilgang og præferencer i forhold til arbejdsform – forskellige typer af byggesagsbehandlere. Indeværende undersøgelse befatter sig ikke med, hvilken uddannelsesmæssig baggrund og faglig erfaring de enkelte byggesagsbehandlere har. Dermed er det ikke muligt at vurdere, om og hvorledes baggrunden eventuelt spiller ind.

Det er måske muligt at tale om et dilemma. For i og med der opereres med en bekendtgørelse, der gør det muligt at foretage en vurdering, vil det af nogen blive opfattet som en styrke, mens andre oplever det som en svaghed, der blot modarbejder byggesagsbehandlingen. I og med at der er tale om eksisterende byggeri, hvor der kan være mange forhold, der spiller ind med hensyn til arkitektur, kulturarv og byggeteknik kan man argumentere for at opretholde den 'fleksibilitet', der eksisterer i dag i BEK 1250.

Forvaltning af økonomisk faktor er en ulempe

6 byggesagsbehandlere og 1 rådgiver giver udtryk for, at de oplever 9 %-reglen som en ulempe. 9 %-reglen står ikke alene, den kræver, at økonomien for ombygninger i et projekt betragtes over en periode på 2 år, samtidig

som der skal udarbejdes et budget. Disse ekstra opgaver knyttet til 9 % reglen betragtes også som en ulempe af 8 byggesagsbehandlere.

Endvidere har tre byggesagsbehandlere ikke tillid til, at bygherren og rådgiverne faktisk fremviser et korrekt budget. De mener, at det er alt for let at justere et budget og for vanskeligt at kontrollere budgetterne.

Modsat er der 4 byggesagsbehandlere, der udtrykker, at 9 %-reglen er en fordel. Den ene forklarer, at den er til bygherrens fordel. Om byggesagsbehandlerne oplever, at denne regel tilvejebringer en form for rimelighed tilsvarende man ser det i andres landes lovgivning, når det gælder eksisterende byggeri eksempelvis i Storbritannien⁵, det fortæller udsagnene ikke noget om.

Dialogen med ansøger en udfordring

3 byggesagsbehandler finder det problematisk, enten at ansøgeren ikke kender til BEK 1250 eller ikke har forståelse for, at der skal tænkes tilgængelighed ind i projektet. 1 byggesagsbehandler peger på behovet for at involvere ansøger/bygherre mere aktivt i processen – mener, at det kan gøres på en enkel måde.

BEK 1250 en udfordring i gamle bygninger

En byggesagsbehandler peger på, at pladsen ofte er knap i eksisterende bygninger, og derfor finder han det svært at kræve et handicaptolet.

Blandt rådgiverne er der flere, der i forbindelse med de andre spørgsmål giver udtryk for, at det er lidt af en kunst at skabe tilgængelighed i forbindelse med de gamle bygninger, særligt i byerne. En rådgiver mener: *"Nogle steder, hvor man skyder lidt over mål med tilgængeligheden"*.

Behov for råd og vejledning i og hos kommunerne

28 byggesagsbehandlere ud af de 32, som anvender BEK 1250, opsøger råd og vejledning i forbindelse med fortolkningen af den, mens 4 ikke oplever, at det er nødvendigt.

En stor del af denne vejledning foregår mellem kollegaer internt i kommunen. 21 fortæller, at de gør brug af sparring med kollega. Den øvrige vejledning tilvejebringes hovedsagelig fra ekstern kilde. Det gælder SBi (8), Energistyrelsen (4), samarbejde/netværk med andre kommuner (4) og brug af internettet (2). Derudover nævnes dialogmøder og sparring med jurister.

Rådgiverne kan selv

Af de 6 rådgivere, der har været involveret i et projekt, hvor BEK 1250 indgik, svarer 2, at de søger råd og vejledning. Denne vejledning får de hos kommunens sagsbehandler. Den ene mener, at det er ved få sager, mens den anden vil tro, at der er tale om halvdelen af sagerne. 4 svarer, at de ikke har brug for råd og vejledning.

Enten har de fået en god vejledning i deres første kontakt med kommunen eller også er de gode til at håndtere bekendtgørelsens krav i relation til de enkelte opgaver. Hvorvidt rådgiverne faktisk har styr på tilgængeligheden beskæftiger denne undersøgelse sig ikke med. Men en tidligere undersøgelse af nybyggeri viste, at rådgiverne mente, at de havde styr på tilgængeligheden, hvilke ikke vidste sig at være gældende⁶. De 10 rådgivere blev også interviewet i forhold til en undersøgelse om kontrol-og dokumentationsformer i byggesagsbehandlingen. I den forbindelse fortalte 7 ud af 10 rådgivere

⁵ Approved Document M giver mulighed for at forslå alternative løsninger i situationer, hvor en optimal løsning kan være vanskelig at udføre.

⁶ SBi 2012: 16 Bygningsreglementets tilgængelighedsbestemmelser set i forhold til byggeprocessen. Frandsen et al.

uopfordret, at de på deres tegnestue har fokus på tilgængelighed og derfor er inde i temaet⁷.

Behovet for råd og vejledning varierer

Af de 28 byggesagsbehandlere, som søger råd og vejledning, svarer 11 af dem på, hvor ofte de søger råd og vejledning. 4 forklarer, at det er i forbindelse med få sager (max 25 %), mens 2 mener, at det er i omkring halvdelen af sagerne (50 %). Der er ligeledes 2 byggesagsbehandlere, som vurderer, at de søger råd og vejledning ved mange af sagerne (75 %+). 3 byggesagsbehandlere mener, de søger råd og vejledning i alle sager (100 %). 17 ud af de 28 kommuner svarer ikke på spørgsmålet.

Svarene fortæller ikke noget om, hvor mange sager de enkelte byggesagsbehandlere og kommuner behandler i løbet af eksempelvis et år. Svarene skal udelukkende betragtes som en indikation af et behov for rådgivning i forbindelse med anvendelsen af BEK 1250.

Opsummering af anvendelsen

Denne del af undersøgelsen viser, at også når det gælder anvendelsen af BEK 1250 er kommunen kilden til råd og vejledning både blandt byggesagsbehandlerne, men også i relation til rådgiverne. Flere af rådgivere svarer dog, at de ikke søger råd og vejledning.

Når det gælder det råderum, bekendtgørelsen etablerer, er der blandt byggesagsbehandlerne delte meninger om, hvorvidt der er tale om en fordel eller en ulempe - om etablering af fleksibilitet eller en fortolkningsfælde.

Der er lidt større enighed, når det gælder den økonomiske faktor, hvor der peges på både indhentning af budget, økonomien 2 år tilbage og 9 %-reglen som en ulempe. Dog er der nogle byggesagsbehandlere, der også ser 9 %-reglen som en fordel.

Blandt flere af byggesagsbehandlerne hersker der en manglende tillid til de fremviste budgetter – dette aspekt af den økonomiske faktor var et svar, som vi på forhånd ikke havde forestillet os.

Byggesagsbehandlerne peger på to udfordringer knyttet til BEK 1250, som måske hænger sammen. Nogle af byggesagsbehandlerne forklarer, at det er en udfordring at kræve tilgængeligheds løsninger i eksisterende byggeri, som er bundet af forskellige begrænsninger. Et par andre byggesagsbehandlere fortæller, at det er en udfordring at skabe dialog med bygherren og få skabt en forståelse for nødvendigheden af tilgængelighed i en eksisterende bygning.

Hvis vi følger tanken om, at der er forskellige typer af byggesagsbehandlere – dem, som er glade for råderummets fleksibilitet, og dem, som ikke bryder sig om fortolkningsfælder, kunne man forestille sig, at det ikke er lige nemt for alle at skulle indgå i en dialog og få skabt forståelse omkring tilgængeligheden og ydermere tilgængelighed i eksisterende byggeri, hvor der kan være mange bygningsmæssige barrierer. Derfor er det måske ikke så underligt, at en gruppe af byggesagsbehandlere udtrykker, at lovgivning giver respekt. For idet de overfor bygherren og rådgiver fastslår, at der er tale om en lov, er der mindre, der skal diskuteres.

En meget stor del af de byggesagsbehandlere, der anvender BEK 1250, søger råd og vejledning internt i kommunen blandt kollegaer. Hvorvidt de gør det, fordi det er nemt, eller de her oplever at få dem mest kvalificerede sparring, vides ikke. De 2 rådgivere, som søger råd og vejledning, gør det hos

⁷ "Tegnstuen har altid haft fokus på et højt TG-niveau.", "Vores tegnestue overholder reglerne. Er dækket ind med 3028, hvis ellers udførelsen er korrekt.", "Synes tegnstuen har meget fokus på det, det skal være i orden.", "Vi er meget bevidste om at krav skal overholdes.", "Vi er selv gode til at overholde kravene.", "Hos os går det fint (med at overholde krav)" og "Tilgængelighed - niveaufri adgang er indarbejdet i os."

kommunen. Som det gjaldt kendskabet til bekendtgørelsen, er også kommunen kilden til råd og vejledning, når det gælder anvendelsen. Det er derfor vigtigt, at der er et højt vidensniveau i kommunerne, hvis det skal sikres, at BEK 1250 anvendes korrekt og udnyttes fuldt ud.

Hvis man skulle pege på en indsats i relation til kommunerne, kunne indsatsområderne omhandle forhold omkring fortolkning, og hvordan man skaber dialog med bygherre og rådgiver.

Effekten af BEK 1250

Denne del af rapporten gennemgår de besvarelser, der knytter sig til effekten af BEK 1250.

Formel vurdering > < uformel vurdering af sagerne

Det er langt fra alle kommuner, der formelt vurderer alle indkomne ombygningssager i forhold til BEK 1250. 14 svarer ja til, at de vurderer alle indkomne sager i forhold til BEK 1250, mens 20 svarer nej.

3 byggesagsbehandlere vurderer primært i relation til Bygningsreglementet. 4 byggesagsbehandlere foretager en 'uformel vurdering' i begyndelsen eller igangsætter en vurdering undervejs.

4 ud af de 20 byggesagsbehandlere holder en mulighed åben for, at der kan være tale om en sag, der skal behandles efter BEK 1250.

I princippet er der 16 kommuner, som afskærer den pågældende sag fra at blive vurderet efter bekendtgørelsen. Vi kender ikke sagerne, og naturligvis findes der sager, der ikke skal behandles efter BEK 1250. Dog kunne man forestille sig, at når BEK 1250 er en del af en procedure, vil enhver sag automatisk lige blive "screenet" for om, den falder i den kategori af sager, som omfattes af BEK 1250.

Det kunne være interessant at undersøge, hvorledes byggesagsbehandlingen foregår rundt omkring i kommunerne.

BEK 1250 i spil i løbet af et år i 77,5 % af kommunerne

Kommunerne fører ikke statistik med anvendelsen af BEK 1250, derfor bedes byggesagsbehandlerne om at anslå omfanget af ombygningssager i løbet af et år, hvor bekendtgørelsen er blevet anvendt. Der er tale om vurdering baseret på hukommelsen, og derfor udtrykker denne vurdering 'et slag på tasken'.

Ved få sager (kategori max 25 %) anvendes den af 19 kommuner. I 10 kommuner anvendes den i halvdelen af sagerne (kategori 50 %+), hvor den kun anvendes i forbindelse med mange af sagerne (kategori 75 %+) i 2 kommuner.

Af de 6 rådgivere som arbejder eller har arbejdet på projekter, hvor BEK 1250 har været i spil, forklarer 2, at den i løbet af et år anvendes ved få sager (kategori max 25 %). 1 rådgiver mener, at der er tale om mange sager (3-4 store sager forklarer hun), mens 3 rådgivere fortæller, at BEK 1250 anvendes i alle ombygningssager (kategori 100 %).

Ikke blot niveaufri adgang i kommunerne

Et andet aspekt af effekten handler om, hvorvidt der er opnået tilgængelighedsløsninger med anvendelsen af BEK 1250, siden den trådte i kraft 1. januar 2005.

Byggesagsbehandlerne er blevet spurgt om at vurdere det procentuelle omfang af tilgængelighedstiltag, som BEK 1250 er resulteret i. De situationer, hvor der er sager, hvor der allerede er en eller flere tilgængelighedsløsninger fra tidligere, optræder derfor ikke i svarene.

Overordnet set er tilgængeligheden i de eksisterende bygninger blevet forbedret med alle de fire typer af tilgængelighedstiltag, som BEK 1250 opererer med. Det gælder niveaufri adgang, handicaptoliet, handicapparkeringsplads og elevator.

Det er tydeligt, at BEK 1250 har den største effekt, når det gælder niveaufri adgang. Dog er der sket en udvikling/ændring siden 2007⁸, hvor BEK 1250 resulterede i niveaufrie adgange og få handicaptolietter. Dengang var der hverken tale om handicapparkeringspladser eller elevatorer.

Hvorfor denne ændring eller udvikling? Vi kan gisne om, at det måske skyldes, kommunerne i mellemtiden er blevet vant til at arbejde med BEK 1250, og at den ligeledes i en eller anden grad er blevet en del af en procedure i flere kommuner.

Øgning i niveaufrie adgange i 65 % af kommunerne

I alt tilkendegiver 26 byggesagsbehandlere, at BEK 1250 i et eller andet omfang har resulteret i etablering af niveaufri adgang. Det svarer til 65 % af det samlede antal adspurgte kommuner.

Derudover er der 2 kommuner, som ikke har haft en sag, der resulterede i niveaufri adgang.

5 byggesagsbehandlere mener, at der i forbindelse med få sager (kategori max 25 %) har været tale om niveaufri adgang. 6 byggesagsbehandlere mener, at det er i omkring halvdelen af sagerne (kategori 50 %+), mens 6 andre byggesagsbehandlere mener, at det er i omkring 75 % af sagerne. Endelig er der 9 byggesagsbehandlere, der giver udtryk for, at der er opnået niveaufri adgang i alle sager (kategori 100 %).

I de restende 12 (30 %) kommuner kender man enten ikke til BEK 1250 (5 byggesagsbehandlere), anvender den ikke (2 byggesagsbehandlere) eller også har man ikke svaret på spørgsmålet (5 byggesagsbehandlere).

Det anslåede omfang af sager, der er resulteret i niveaufri adgang kan overordnet fortolkes i to retninger. Enten har byggesagsbehandlerne ikke greb om BEK 1250, og det resulterer i, at de ikke får stillet krav om niveaufri adgang. Eller også er tilgængelighedsniveauet meget højt i den eksisterende bygningsmasse med hensyn til niveaufri adgang, når byggesagsbehandlingen i en del af sagerne ikke er resulteret i niveaufri adgang efter, BEK 1250 trådte i kraft.

Det er ikke alle byggesagsbehandlere, der svarer på spørgsmålene i denne vurderingsdel, ligeledes er der nogle, som kun svarer på enkelte af spørgsmålene.

Når det gælder de følgende tilgængelighedsløsninger, er der 6 byggesagsbehandlere, som har valgt ikke at svare, 2 bruger den ikke og 5 kender den ikke. Derfor er der 13 kommuner (32,5 %), som ikke er med i denne del.

Øgning i handicaptolietter i 60 % af kommunerne

24 byggesagsbehandlere (60 %) oplever, at der i et eller andet omfang er blevet etableret handicaptolietter i kraft af BEK 1250 i deres kommune. Derudover er der 3 byggesagsbehandlere, der anslår, at de aldrig har haft en sag, som resulterede i denne type af tiltag.

Af de 24 byggesagsbehandlere er der 13, som vurderer, at der er opnået handicaptolietter i få af deres sager. 5 byggesagsbehandlere anslår, at i halvdelen af sagerne (kategori 50 %+), har BEK 1250 resulteret i handicaptolietter. 4 byggesagsbehandlere vurderer, at der er opnået handicaptoliet i mange af sagerne (kategori 75 %+), mens 2 byggesagsbehandlere anslår, at der er tale om alle sager (kategori 100 %).

⁸ SBI 2007:11 Kendskab til tilgængelighedsbestemmelser. Interviewundersøgelse blandt byggesagsbehandlere og bygherrerådgivere. Philip Jensen.

Øgning i handicapparkeringspladser i 52,5 % af kommunerne

21 byggesagsbehandlere (52,5 %) svarer, at det er deres oplevelse, at BEK 1250 resulterer i handicapparkeringspladser i et eller andet omfang i deres kommune. Derudover svarer 6 byggesagsbehandlere, at de aldrig har haft en sag, hvor bekendtgørelsen har skabt handicapparkeringspladser. 12 mener, at der er tale om få sager (kategori 25%+). 2 byggesagsbehandlere vurderer, at 50 % af sagerne resulterer i etablering af handicapparkeringspladser, mens 5 anslår, at der er tale om 75 % af sagerne og 2 mener, at det er tilfældet i alle sager (kategori 100 %).

Elevatorer i 30 % af kommunerne

12 byggesagsbehandlere (30 %) vurderer, at BEK 1250 har resulteret i elevator i deres kommune i et eller andet omfang. 11 af dem anslår, at det udelukkende er i forbindelse med få sager (kategori 25 %+), mens 1 byggesagsbehandler mener, at man i mange sager (kategori ca. 75 %+) har fået indarbejdet en elevator. Ingen peger på, at der er blevet etableret elevator i alle sager.

Der skelnes ikke mellem bygningskategorierne i dette spørgsmål, denne sondring er til stede i det spørgsmål, hvor hver enkel byggesagsbehandler skal beskrive et konkret eksempel.

Rådgivernes oplevelse af effekten

Det er svært for rådgiverne at komme med et kvalificeret bud på effekten. *"Øger tilgængeligheden på alle områder; det fulde udtræk. Positiv effekt."* fortæller en rådgiver.

En af de rådgivere som ikke anvender BEK 1250 pointerer at med hensyn til boliger, bliver der skabt niveaufri adgang, handicapp toiletter, handicapparkeringsplads og elevator uanset BEK 1250.

To rådgivere forklarer, at det er vanskeligt at finde plads til handicapparkeringspladser i byerne. Den ene fortæller, at hun oplever, at BEK 1250 skaber flest niveaufrie adgange, dernæst handicapp toiletter og derefter elevatorer. Den anden fortæller, at der skabes niveaufri adgang i storset alle projekter. Derudover mener, hun, at der er blevet etableret handicapp toilette 1-2 steder og elevator 4 steder i tegnestuens projekter (er talt med).

Derudover mener en rådgiver, at der skabes niveaufri adgang i halvdelen af sagerne, mens en anden peger på alle sagerne.

Når det kommer til handicapp toilet, er det samme fordeling; halvdelen og alle sagerne.

Ved få sager (kategori max 25 %) opnås der handicapparkeringspladser ifølge den ene rådgiver, mens en anden fortæller, at kommunen i forvejen stiller krav om det ved alle sager.

Den ene rådgiver mener, at der er blevet installeret elevator ved få sager (kategori max 25 %). Den anden rådgiver forklarer, at der kun etableres elevator i de store sager.

Rådgivernes udsagn om effekten tyder på en effekt, men det er vanskeligt at vurdere den reelle effekt.

Et vigtigt redskab til at sikre tilgængelighed

Af de 32 kommuner, som anvender BEK 1250 svarer 23 byggesagsbehandlere, at de ser bekendtgørelsen som et væsentlig redskab til at sikre tilgængelighed i den eksisterende bygningsmasse i deres kommune. 9 mener derimod ikke, at der er tale om et vigtigt redskab. 1 vælger ikke at svare hverken ja eller nej, men forklarer at BEK 1250 er god for bygherren, men den gør ikke sagsbehandlingen nemmere for bygningsmyndigheden.

En byggesagsbehandler forklarer:

"Godt redskab til at fange de 'glemte' ting i starten af byggeriet."

En anden forklarer at BEK 1250 er et godt supplement til Bygningsreglementet, mens andre forklarer, at den netop er et godt redskab, da den skaber tilgængelighed.

En af de byggesagsbehandlere, som ikke ser BEK 1250 som et vigtigt redskab forklarer:

"Bruger den som eksempler, men ikke til at håndhæve med."

Af de 5 rådgivere, som svarer på spørgsmålet, ser 3 af dem BEK 1250 som et vigtigt redskab, den ene kalder den for en løftestang, men forklarer tillige: *"Har sin relevans, men burde være dækket ind i BR"* Samme rådgiver forklarer, at det er fint, at der stilles højere krav til tilgængelighed i det offentlige byggeri. For det vil få en afsmittende effekt på det private byggeri. Tegnestuen gør et stykke arbejde i forhold til de private bygherre, og de er lydøre.

Rådgiverens udtalelse kan tolkes i retning af, at alle krav burde samles et sted. Samme holdning ser man i én af de ulemper, der beskrives af en byggesagsbehandler *"Ulempe at skulle finde de forskellige regelsæt forskellige steder (BR etc.)"*.

Mere tilgængelighed i BEK 1250?

En rådgiver udtaler:

"Kommunen har et helt konkret redskab, de siger, at den ikke er til diskussion - det burde man nogle gange, men modsat, hvis man målet er tilgængelige byer mm. Så skal man jo sætte ind. Den er jo ikke så stor, den kunne have været skrappere. Der er ikke noget med om synshandicap."

Samme rådgiver forklarer,

"Tilgængelighed ved ombygninger, kræver at der afsættes ressourcer både til honorar - det kræver arbejde at udvikle nye løsninger - og så skal der også være økonomi til selve tiltagene, så det ikke ender med den billigste løsning."

Det er sympatisk, at denne rådgiver ønsker at højne kvaliteten gennem afsættelse af tid og penge af til udvikling af nye tilgængeligheds løsninger. Dog kan man spørge sig selv, om det faktisk er nødvendigt. For hvis rådgiverne fra begyndelsen er opmærksomme på kravene, burde det indgå i tilbudssummen. Samtidig antyder indeværende undersøgelse, at rådgiverne først bliver opmærksomme på kravene, når kommunen har informeret dem om dem, og det vil sige på et tidspunkt, hvor den økonomiske og tidsmæssige ramme er defineret. Kan det kræves, at rådgiverne skal vide, i hvilke projekter BEK 1250 gælder?

16 eksempler fra kommunerne

Halvdelen af de 32 byggesagsbehandlere, som anvender BEK 1250 kan ikke erindre et eksempel på en ombygningssag, hvor den er blevet anvendt. En byggesagsbehandler bidrager med to eksempler. I alt har vi 16 eksempler på sager og dermed en indikation af den indflydelse, BEK 1250 har haft på tilgængeligheden, når den anvendes.

Generelt er tilgængelighedsniveauet højt i disse 16 cases. Det kan skyldes, at byggesagsbehandlere selv vælger at fortælle om en sag, hvor de oplever, at der har været en effekt. Det kan også tænkes, at det er denne type sager, de husker, netop fordi der blev indarbejdet flere tilgængeligheds-

løsninger, eller der var omstændigheder omkring tilgængelighedsløsninger eksempelvis problemer med at finde plads til handicaptoliet, der bevirker, at sagen står klart i deres hukommelse.

Niveaufri adgang er det primære resultat

I 15 ud af de 16 case-eksempler etableres der niveaufri adgang grundet BEK 1250. I den ene ombygningssag, som ikke resulterer i niveaufri adgang, skyldes det en tidligere dispensation.

Det næst-hyppigste resultat er handicaptoliet, som etableres i 5 sager, og elevator, som ligeledes etableres i 5 sager.

Til sidst kommer handicapparkeringspladserne, idet der kun i 3 ud af 16 sager er blevet etableret handicapparkeringsplads.

Handicaptoliet og handicapparkeringspladser

Når det gælder handicaptoliet, er der faktisk allerede i forvejen handicaptoliet i bygningen i 4 af sagerne. Derimod fraviges der fra kravet om handicaptoliet grundet 9 %-reglen i 3 sager, ligeledes som der dispenseres fra BEK 1250 grundet pladsmangel i 1 sag. Dog er der ingen udsagn om handicaptoliet i 3 af de 16 case-eksempler, det betyder at det materiale, som behandles angående handicaptoliet baserer sig på 13 case-eksempler.

Når det gælder handicapparkeringspladser, er der allerede handicapparkeringspladser i forvejen i 9 af sagerne. I 3 sager fraviges kravet grundet 9 % reglen. I den sidste sag, hvor der ikke etableres handicapparkeringspladser skyldes det beliggenheden midt i byen.

Elevatorene

I bilag B er svarene på spørgsmålet om elevator opdelt efter bygningskategori. Der stilles ikke krav om elevator ved erhvervsbyggeri til service og administration.

9 af casene omhandler offentlige tilgængelige bygninger, mens 7 af casene omhandler erhvervsbyggeri til service og administration.

2 af de 9 offentlige tilgængelige bygninger i case-eksemplerne har fået elevator, mens 7 ikke har fået det. Årsagen hertil skyldes primært, at bygningen kun har én etage (4 cases), og derfor stilles der ikke krav om elevator. To byggesagsbehandlere fortæller, at 9 % reglen har været årsagen til, at der ikke er blevet etableret elevator. I en case er der blevet foretaget en dispensation.

Af de 5 cases, hvor det faktisk har været relevant at forestille sig en elevator, er der etableret elevator i 2 cases (40 % af de 5 cases).

3 af de 7 cases omhandlende erhvervsbyggeri til service og administration har fået en elevator, selvom der ikke stilles krav herom. En byggesagsbehandler forklarer, at bygherren ville have elevator. 4 af casene har ikke fået elevator, hvilket ifølge byggesagsbehandlerne skyldes 9 % reglen i 3 tilfælde og en bygning med udelukkende én etage i det fjerde tilfælde.

Når der er to byggesagsbehandlere, som fortæller, at der er blevet etableret elevator grundet BEK 1250 i en bygningstype, hvor der ikke stilles krav om elevator, vidner det om, at der er byggesagsbehandlere, som har problemer med at fortolke BEK 1250.

4 rådgivere fortæller om skole-cases

4 rådgivere kan fortælle om en case. Helt tilfældigt er der i alle eksempler tale om en ombygning af en skole. Nogle mere omfattende end andre, ligesom en også omhandler nybyggeri. Den ene skole er en balletskole, ellers er der tale om kommunale folkeskoler.

En rådgiver fortæller, at tegnestuen har fået at vide, at der til skolestart 2014 begynder en handicappet elev. *"Da vi hørte om det, så gav det meget mere mening."*

Handicappetoilet på alle fire skoler

På alle skoler er der blevet etableret handicappetoilet.

3 af skolerne har også fået niveaufri adgang. En af rådgiverne forklarer, at grundet skolens oprindelige struktur, har det ikke været muligt at lave en skole, der hænger helt sammen for en person i kørestol. Den sidste skole har fået dispensation grundet brandforholdene.

2 skoler har fået handicapparkeringspladser – det ene sted leger børnene ovenpå dem i løbet af dagen. Et sted blev der etableret "kiss and drop ved indgangen", mens det på ingen måde var til diskussion på en anden skole, hvor det var umuligt at finde plads.

Ingen af skolerne har fået etableret elevator. På en skole var der en elevator i en bygning. Man har der skabt forbindelser fra denne bygning til nogle af skolens andre bygninger og på denne måde udnyttet den eksisterende elevator. Et sted faldt elevatoren for 9 % reglen. Derimod er der blevet etableret lifte på de resterende to skoler.

Vurderingen og casene sammenholdes

Når byggesagsbehandlernes vurdering af bekendtgørelsens resultat holdes op imod deres egne eksempler fra den daglige praksis, er det tydeligt, at case-eksemplerne bringer et lidt andet billede frem, særlig når det gælder niveaufri adgang og handicapparkeringspladser. De 16 cases skal ikke forveksles med en omfattende undersøgelse af alle sager, der er blevet byggesagsbehandlet i kommunerne, men de er reelle sager, der har fundet sted frem for den mere subjektive vurdering i 'et slag på tasken'.

Niveufri adgang

Hvor der i vurderingen 'et slag på tasken' er en meget blandet oplevelse af omfanget af sager, der resulterer i niveaufri adgang, er situationen anderledes i de 16 cases. For i 15 ud af 16 etableres der niveaufri adgang, hvilket svarer til 93,75 % af casene. Der er forholdsvis langt flere niveaufri adgange i disse cases end i byggesagsbehandlernes umiddelbare vurdering.

Dog skal man huske på, at de 16 cases er 15 byggesagsbehandlernes gengivelse af et eksempel. Det er under halvdelen af de adspurgte byggesagsbehandlere og samtidig kun halvdelen af dem, som faktisk anvender BEK 1250.

Man kunne forestille sig, at disse 15 byggesagsbehandlere er pligtopfyldende i forhold til BEK 1250 og samtidig opmærksomme på tilgængelighed, siden at de kan huske en sag. Det ledte os til at se på, hvor mange af disse 15, der opfatter BEK 1250 som et væsentligt redskab i deres kommune til at sikre tilgængelighed i de eksisterende bygninger.

Det viser sig, at der er et sammenfald, for ud af de 15 byggesagsbehandlere er der 13, der svarer, at de ser BEK 1250 som et væsentligt redskab til at sikre tilgængelighed. Bortset fra et par eksempler med elevator i bygninger, hvor BEK 1250 ikke stiller krav om elevator, tyder det på, at de byggesagsbehandlere, der har sat sig ind i BEK 1250 og som forstår at bruge den, de finder, at BEK har en effekt.

Handicapparkeringspladser

Af de 27 byggesagsbehandlere, der anslog omfanget af sager, som er resulteret i handicapparkeringspladser grundet BEK 1250, vurderer 6 at de aldrig har behandlet en sag, hvor der blev indarbejdet handicapparkeringspladser. 12 anslår, at der er blevet etableret handicapparkeringspladser i få sager. 18

ud af 27 kan ikke pege på de store resultater i omfanget af sager. Situationen er nogenlunde tilsvarende i de 16 cases. Her er der blevet etableret handicapparkeringspladser i 3 cases, men i forvejen var der handicapparkeringspladser i 9 cases. Kravet blev fraveget i 3 eksempler grundet 9 % reglen.

Det er lidt interessant, at der er flere både byggesagsbehandlere og rådgivere, som udtrykker, at det er en udfordring at få skabt plads til handicapparkeringspladser, når der faktisk er handicapparkeringsplads i 13 ud af 16 cases, enten eksisterende eller nyetablerede. Som tidligere beskrevet, at der kun tale om 16 eksempler, derfor er det ikke hensigten at konkludere på så spinkelt et grundlag. Man kunne dog forestille sig, at det er i branchen er gået hen og blevet en form for sandhed, at det er vanskeligt at tilvejebringe plads til handicapparkeringspladser.

Opsummering af effekten

I mindre end halvdelen af de kommuner, hvor BEK 1250 anvendes foretages en formel vurdering af ombygningssagerne i forhold til bekendtgørelsen. Nogle kommuner foretager en uformel vurdering af hver sag i den indledende del af byggesagsbehandlings forløb eller vælger undervejs at igangsætte en vurdering.

Disse svar indikerer, at der er kommuner, hvor de egentlig ubevidst eller bevidst ikke efterlever BEK 1250 og dermed lader alle byggesagerne blive vurderet og behandlet i relation til bekendtgørelsen.

Der er tale om 26 kommuner ud af 40 som enten ikke kender til BEK 1250, ikke anvender den eller ikke har en formel procedure omkring håndteringen af den i byggesagsbehandlingen.

Til trods for den manglende formelle procedure har BEK 1250 en indflydelse på tilgængelighedsniveauet. Når byggesagsbehandlerne kigger tilbage og anslår omfanget af sager, som er resulteret i tilgængelighedstiltag grundet BEK 1250 er der tale om 77,5 % af kommunerne.

I forhold til hver enkel type af tilgængelighedstiltag kigger de ligeledes tilbage og anslår et omfang. Øgningen i tilgængeligheden grundet BEK 1250 fordeler sig på:

- Niveaufri adgange i 65 % kommunerne
- Handicapparkeringspladser i 60 % af kommunerne
- Handicapparkeringspladserne i 52,5 % af kommunerne
- Elevator i 30 % af kommunerne

Rådgiverne finder det vanskeligt at beskrive omfanget. Der peges på rækkefølge:

- Flest niveaufrie adgange
- En del handicapparkeringspladser
- Nogle elevatorer
- Næsten ingen handicapparkeringspladser grundet pladsmæssige forhold i de ældre bydele.

Når byggesagsbehandlerne og rådgiverne bedes om at beskrive et eksempel på et projekt, viser der sig et lidt andet billede, når det gælder niveaufri adgang. I 15 ud af 16 cases etableres der niveaufri adgang fremfor kun i en del af sagerne. 13 ud af disse 15 byggesagsbehandlere ser BEK 1250 som et væsentligt redskab til at opnå tilgængelighed i deres kommune.

Det er tydeligt, at mange tegnestuer er engagerede med renoveringsopgaver af skoler. Her peges på, at det ikke lykkes at lave en skole, der er 100 % tilgængelig, selvom om BEK 1250 har været i spil.

Lidt over halvdelen af de adspurgte byggesagsbehandlere ser BEK 1250 som et væsentlig redskab, de i deres kommune kan anvende til at opnå tilgængelighed med i de eksisterende bygninger. 1/3 af rådgiverne ser på BEK

1250 på tilsvarende måde, én af dem beskrive bekendtgørelsen som en løf-testang, men mener samtidig, at BR burde være tilstrækkelig.

Konklusion og nye spørgsmål

Der er ingen tvivl om, at BEK 1250 har en effekt – det viser både det anslåede omfang og cases, som beskrives. BEK 1250 betragtes også som et redskab eller middel til at opnå tilgængelighed i den eksisterende bygningsmasse.

Spørgsmålet er, om effekten er stor nok, og om den står mål med den indsats, der er knyttet til forvaltningen af BEK 1250.

Undersøgelsen viser, at det kræver en indsats at forvalte bekendtgørelsen.

Det er særligt den økonomiske del af forvaltningen af BEK 1250, der betragtes som en ulempe af byggesagsbehandlere. Det gælder i forhold til indhentning af budget 2 år tilbage samt 9 %-reglen.

En anden ulempe er knyttet til bestemmelsen af bygningskategori og fortolkningen af BEK 1250. Modsat peger andre byggesagsbehandlere på, at dette tolkningsråderum og den fleksibilitet, der opstår, er en fordel.

Undersøgelsen indeholder 16 meget forskellige cases beskrevet af byggesagsbehandlere og 4 cases angående renoveringsopgaver af skoler beskrevet af rådgiverne. Det er tydeligt, at niveaufri adgang og handikaptoiletter er det tiltag, anvendelsen af BEK 1250 oftest resulterer i. Kun i få eksempler etableres der handicapparkeringspladser, hvilket i disse eksempler skyldes, at der var handicapparkeringspladser i forvejen i flere af eksemplerne. Særligt blandt rådgiverne peges der på, at det generelt er en udfordring at få tilvejebragt plads til handicapparkering.

Når det gælder elevator, viser eksemplerne fra henholdsvis offentlig tilgængeligt byggeri og erhvervsbyggeri til service og administration, at BEK 1250 har en effekt i nogle af bygningerne – også hvor der ikke stilles krav om elevator.

Samlet set omhandler en tredjedel af byggesagsbehandlernes eksempler etablering af elevator. I en tredjedel er der ikke behov for elevator og i den sidste tredjedel falder elevatoren på grund af 9 %-reglen.

Når det gælder skolerne, er situationen lidt anderledes, for her etableres der ingen elevator, men lift i 2 af casene. Derimod var en elevator i forvejen et sted, mens 9 %-reglen resulterede i fraværet af elevator på den sidste skole.

Et andet spørgsmål, som bør rejses, ville være, om der kan opnås en større effekt, hvis BEK 1250 blev endnu mere udbredt?

Undersøgelsen viser, at BEK 1250 ikke udnyttes fuldt ud, for der er kommuner, som ikke kender til bekendtgørelsen, kommuner som har fundet det problematisk at gennemskue den og kommuner, som ikke har den integreret i deres formelle procedure omkring byggesagsbehandlingen.

Undersøgelsen viser tillige, at kommunen ikke blot fungerer som kilde, når det gælder kendskabet til BEK 1250 blandt både byggesagsbehandlere og rådgivere. Kommunen er også kilden, når det gælder råd og vejledning omkring forvaltning og forståelse af BEK 1250.

Det betyder, at vidensniveauet i kommunen har stor betydning for rådgivernes arbejde og den måde, som BEK 1250 forvaltes på. De forskellige udsagn og eksempler på misforståelser i forhold til bekendtgørelsen antyder, at der er kommuner, hvor vidensniveauet kunne være højere. Et vigtigt aspekt af vidensniveauet handler om at kunne gå i dialog med bygherre og rådgiver.

Bilag A

Metode

Der er foretaget telefoninterview med 40 kommunale byggesagsbehandlere og 10 rådgivere fra private tegnestuer.

De deltagende kommuner

Det er efterstræbt at opnå størst mulig variation med hensyn til størrelse, geografi og politisk ledelse blandt de adspurgte kommuner.

Inden for hver region er kommunerne valgt tilfældigt ud fra en liste over landets 98 kommuner. Det har ikke været et mål at den procentvise andel af kommuner fra de forskellige regioner skulle repræsentere den procentvise fordeling af kommunerne på landsplan i forhold til regioner.

De adspurgte byggesagsbehandlere repræsenterer:

- 9 kommuner fra Region Hovedstaden
- 8 kommuner fra Region Sjælland
- 9 kommuner fra Region Syddanmark
- 7 kommuner fra Region Midtjylland
- 7 kommuner fra Region Nordjylland

Hver kommune er blevet ringet op, og der er blevet spurgt efter en byggesagsbehandler, som arbejder med eksisterende byggeri.

De deltagende rådgivere

Det har krævet en indsats at få skabt aftaler med de 10 rådgivere. SBI har været i telefonisk kontakt med 19 tegnestuer og 2 ingeniørfirmaer.

Alle tegnestuerne er medlemmer af Danske Arkitektvirksomheder. Denne organisation har på deres hjemmeside en søgemaskine. Der er blevet søgt på ombygning, og ud fra listen over medlemsvirksomheder, der beskæftiger sig med ombygning, er tegnestuerne blevet valgt ud. Dog har vi ønsket at få en større tegnestue med, men det viste sig, at denne tegnestue ikke arbejder med ombygninger. Dog har vi valgt at opretholde tegnestuen i undersøgelsen af hensyn til bredden.

Ingeniørfirmaerne mente ikke, at undersøgelsen handlede om deres område, og foreslog at der i stedet blev taget kontakt til tegnestuer.

De rådgivere, som ikke på 'stående fod' kunne sige ja til at deltage, fik efter aftale tilsendt en mail med en kort beskrivelse af undersøgelsen.

Rådgivere, som ikke ønskede at deltage	Tegnestue	Ingeniørfirma
Havde ikke tid	3	0
Vendte ikke tilbage efter at have modtaget mail	4	0
Deltog ikke i aftalt interview, svarede ikke mail og tlf.	1	0
Mente ikke de var relevante	1	2

Interviewguidens karakter

I forbindelse med opstarten af projektet blev der rettet henvendelse til henholdsvis en stor og en lille kommune for at høre, om der i kommunerne fandtes en oversigt over antallet af behandlede sager i forhold til BEK 1250. Det viste sig, at det gjorde der ikke.

Det betød, at det ikke ville være muligt at spørge til et eksakt antal. I stedet har fokus været på at få deltagerne til at give et bud på et omfang. Der vil være tale om en oplevet effekt baseret på hukommelsen, og derfor er gengivelsen af omfanget at betragte som en indikation – ”et slag på tasken”.

Interviewet er foregået som en samtale omkring interviewguidens spørgsmål. Spørgsmålene er grupperet i forhold til temaerne: kendskab, anvendelse og effekt.

Interviewguiden indeholder 8 hovedspørgsmål, hvoraf nogle har et eller flere underspørgsmål. Den afsluttes med et større spørgsmål, hvor byggesagsbehandleren/tegnestuedarbejderen fortæller om en eller flere sager, hvor BEK 1250 er blevet anvendt.

Interviewguiden indeholder såvel ja/nej spørgsmål som uddybende spørgsmål, hvor pågældende tegnestuedarbejder frit begrundet det forrige ja eller nej svar. Svarene er blevet indtastet i et skema og efterfølgende, er de svar, der lader sig opsummere kvantitativt blev regnet sammen med henblik på at se, hvor stor en procentdel af de adspurgte kommuner og tegnestuer der anvender BEK1250 og så fremdeles. De svar, hvor de adspurgte personer har svaret helt frit, er svarene efterfølgende samlet under hovedoverskrifter, der hvor meningen har været den samme, men formuleringer lidt forskellige.

Interviewguiden og gengivelse af svarene byggesagsbehandlere og rådgivere præsenteres i henholdsvis bilag B og bilag C.

Materialets begrænsning

I og med at undersøgelsen ikke omhandler alle danske kommuner, vil denne rapport på ingen måde forsøge at konkludere på vegne af alle kommunerne. Det er snarere muligt at udlede tendenser eller beskrive indikationer.

Når det gælder de adspurgte rådgivere, er der udelukkende tale om 10 tegnestuer, hvilket på ingen måde kan betragtes som en repræsentativ andel af landet tegnestuer. Igen vil der være tale om indikationer eller en synliggørelse af udsagn og holdninger, der kan være med til at udfolde en tematik eller pege på nye spørgsmål.

Når et antal specifikke svar angives i %, er der tale om en procentdel af det samlede antal adspurgte kommuner; 40 byggesagsbehandlere.

Man kunne have valgt at angive svarene som en procentandel af de 35 som kender til BEK 1250 eller de 33, som anvender den. Dog ville procenterne fremstå højere end de faktisk er, da man som læser uvilkårligt ville opfatte dem som en procentangivelse af det samlede antal kommuner, hvilket der ikke ville være tale. Denne effekt har ikke været ønskelig.

Bilag B

Kendskabet til BEK 1250 blandt byggesagsbehandlere

1. Kender du BEK 1250?	Ja	Nej
Antal kommuner	35	5
Procent	87,5 %	12,5 %

Supplerende udsagn fra 4 af de 5 byggesagsbehandlere som ikke kender BEK 1250:

- *"Vi benytter BR."*
- *"Bruger BR og har derfor ikke det store kendskab til den."*
- *"Har ikke haft kendskab til den, før du ringede."*
- *"Har ikke prøvet den før, så vidt jeg kan huske."*

Hvorfra kender du BEK 1250?	Antal
Fra procedure i kommunen	22
Fra en kollega	3
Fra SBI (undervisning, tjeklister, hjemmeside)	7
Fra Energistyrelsen	1
Fra bygherre	1
Fra håndværker	1

Flere angiver flere svar.

En byggesagsbehandler fortæller, at han selv underviser i BEK 1250.

Anvendelse – oplevet af byggesagsbehandlere

2. Anvender du BEK 1250 i din sagsbehandling?	Ja	Nej
Antal kommuner	32	3
Procent	80 %	7,5 %

Hvis nej, hvorfor anvender du ikke BEK 1250?	Antal	%
Ingen relevante sager	1*	2,5 %
På grund af afdelingsleder	1	2,5 %
Ved det ikke	1	2,5 %

* *"Er stødt på den, men vi har ikke mange større bygninger."*

3. Er det til at gennemskue hvilke typer af byggesager, der falder ind under BEK 1250?	Ja	Nej
Antal kommuner	23	10
Procent	57,5 %	25 %

En byggesagsbehandler tilføjer: *"Med lidt træning."*

Hvis nej, hvad er det, som er problematisk?	Antal
---	-------

Misforstår renoveringerne	1
Hvornår er det væsentlig og ikke væsentlig?	1
Mere afklarende. Flere eksempler.	1
Har været lidt fortolkningsproblemer.	1
Offentlig tilgængelig som apoteker - offentlig kan godt have en tvetydig betydning.	1
Ikke altid let at vurdere, burde være mere brugervenlig.	1
Usikkerhed omkring hvornår den træder i kraft.	1
Ingen begrundelse	3

I forbindelse med spørgsmål 4a og 4b, havde nogle af de adspurgte byggesagsbehandlere flere svar – ligeledes er der flere svar, der går igen.

Indledningsvist var der en byggesagsbehandler, der sagde: *"Der er specielle tilfælde, hvor man kan diskutere grænsen med bygherrer."*

4a. Hvis du skulle pege på fordele ift. anvendelsen af BEK 1250, hvad vil du pege på?	Antal
Øger tilgængeligheden (1 nævner niveaufri adgang)	6
Lovgivning giver mere respekt (1 nævner niveaufri adgang)	5
9 % reglen	3
9 % reglen til gavn for bygherre	1
Beskrivelse og eksemplar	1
Rar at slå op i	1
Overskuelig	1
Tingene i en vej	1
ledning, så det står på skrift	
Holde egen sti ren, bliver ikke for lempelig overfor bygherre	1
Godt at have noget fleksibilitet	1
Stadigvæk kan foretage en vurdering, men stadig en juridisk ret. Giver en mulighed for vurdering	1
Fortolkningsråderum	1

Andre udsagn:

- *"Starten er altid svær. Ændring af indstilling hos bygherre begynder så småt at komme og dialog omkring mennesker med nedsat funktion."*
- *"Lever op til anvisninger i lovgivning. Sjældent de omfatter 9% reglen."*
- *"Opfyldt kravene til tilgængelighed."*

4a. Hvis du skulle pege på ulemper ift. anvendelsen af BEK 1250, hvad vil du pege på?	Antal	Antal
Fortolkningsfælder		7
Økonomien 2 år tilbage		7
9 % reglen		6
Indhentning af budget		2
Anvendelse/opfølgning		4
Bestemmelse af bygningskategori		4
Dialog med ansøger		4
Bygningsmæssige udfordringer		3

Besværligt	1
Vurdering af effekt	2
Administration	1
Den er svær at læse	2
Ulempe at skulle finde de forskellige regelsæt forskellige steder (BR etc.)	1
Opbygningen er lidt modsigende omkring udregningsmetoden.	1

Følgende udsagn er lagt ind under 'Økonomien 2 år tilbage' sammen med de 3 kommuner som eksakt svarer dette.

- *"Vanskeligt at få økonomiske oplysninger fra bygherre og rådgivere. Svært ved at kontrollere."*
- *"Budgettet kan justeres som de vil, som er en ulempe. For blød formuleret."*
- *"Det kan være svært at gennemskue økonomien, det kan nemt snydes med den."*
- *"Troværdighed i økonomien fra bygherrens side, kan man stole på den? - bedre hvis man kan vurdere og dispensere for sagen."*

Følgende udsagn er placeret under 'Dialog med ansøger':

- *"Ukendt overfor ansøgeren."*
- *"Få bygherre og rådgiver til at forstå det."*
- *"Svært at forklare folk at de skal lave niveaufri adgang."*
- *"BEK 1250 berør så meget, så mere synlighed + måden at registrere det, kunne gøres mere simpel (fx en opsætning af skabelon). Et skema til bygherre, så han også kan se det, ikke altid nemt for kommunerne. Skal gøres nemt, overskueligt og lige til for bygherrerne."*

Følgende udsagn er placeret under 'Anvendelse/opfølgning':

- *"Kontrollen med udførelsen - det kræver en byggetilladelse normalt ikke, svært at følge op på om de overholder reglerne."*
- *"Fravigelser er lidt kringlete"*
- *"Opfattelsen fra organisationer og bygherre udefra, svært for sagsbehandlere at opfatte sagen fysisk."*
- *"Nemmere for kommunen hvis bekendtgørelsen var mere striks, så det ikke afhænger af for meget skøn."*

Følgende udsagn er placeret under 'Vurdering af effekt':

- *"Fanger nogen som ikke er så relevant, fx solceller på taget. Forældet."*
- *"En ulempe for bygherre. Virker godt til det hensigtsmæssige."*

Følgende udsagn er placeret under 'Bygningsmæssige udfordringer':

- *"Ombygning i tætte gamle bygninger, svært at forlange et handicappetoilet, når der mangler plads. Flere skrappe regler."*
- *"Masse ejendomme der er blandet erhverv/bolig, som påvirker meget, specielt på strøget."*

- *"Bare man flytter lidt på en væg, kan være svært at forene med en gammel by som vores, svært overfor bygherre. Manglende fleksibilitet overfor niveaufrie adgange. Økonomien er altid et skøn, for de kan eller har ressourcer til at bedømme bygherrens økonomi."*

5. Søger du råd og vejledning i forbindelse med fortolkningen af BEK 1250?	Ja	Nej
Antal kommuner	28	4
Procent	70 %	10 %

(32 kommuner som anvender BEK 1250. Derudover er der 3 som ikke anvender den, 5 som ikke kender den)

Hvis ja, hvor søger du råd og vejledning?	Antal
Kollegaer	21
SBi	8
Energistyrelsen	4
Samarbejde/netværk mellem kommuner	4
Internettet	2
Dialogmøder	1
Jurister med på råd	1

Nogle nævner flere steder.

Supplerende udsagn:

- *"Da den kom frem. Dialog i processen omkring BEK 1250."*
- *"Vigtigt med livliner som SBi, fordi den er svær at fortolke."* (er talt med ift. SBi)

Hvor ofte søger du råd og vejledning?	Ja
Ved få sager (max 25 %)	4
I halvdelen af sagerne (ca. 50 %+)	2
Ved mange af sagerne (ca. 75 %+)	2
Ved alle sager (100 %)	3
Svarer ikke på spørgsmålet	14

Effekt – oplevet af byggesagsbehandlerne

6.a Vurderer I alle ombygningssager ift. BEK 1250 og dens bestemmelser?	Ja	Nej
Antal kommuner	14	20
Procent	35 %	50 %

34 byggesagsbehandlere inklusiv 2 af de 3, som tidligere har svaret, at de ikke anvender BEK 1250 i sagsbehandlingen.

Af de 20 nej-svar følger der 8 uddybende kommentarer. En byggesagsbehandler beskriver: "for små ombygninger nogle gange". De øvrige 7 kommentarer grupperer sig i forhold til BR og det man kunne kalde en "uformel vurdering".

BR:

- "Først BR10, derefter om 1250 træder kraft."
- "Bruger BR og håndbog for bygningsmyndigheder."
- "Først BR."

"Uformel vurdering":

- "Ligger i baghovedet".
- "Foretager en vurdering".
- "Kun hvis det er aktuelt, vurdering undervejs."
- "Vurdering undervejs i proces."

6.b I hvor mange ombygningssager anslår du, at I anvender BEK 1250 i løbet af et år? (hvor den har en konkret effekt)	Ja	%
Aldrig/Ingen sager (0 %)	1	2,5 %
Ved få sager (max 25 %)	19	47,5 %
I halvdelen af sagerne (ca. 50 %+)	10	25 %
Ved mange af sagerne (ca. 75 %+)	2	5 %
Ved alle sager (100 %)	0	0 %

32 byggesagsbehandlere svarer på spørgsmålet – 1 af dem har tidligere fortalt, at han ikke bruger BEK 1250, og modsat er der 1 byggesagsbehandler, som anvender BEK 1250, som ikke svarer.

7. Antal sager siden 1. jan 2005, hvor BEK 1250 trådte i kraft?	Ja	%
Niveaufri adgang		
Aldrig/Ingen sager (0 %)	2	5 %
Ved få sager (max 25 %)	5	12,5 %
I halvdelen af sagerne (ca. 50 %+)	6	15 %
Ved mange af sagerne (ca. 75 %+)	6	15 %
Ved alle sager (100 %)	9	22,5 %
Har ikke svaret	5	12,5 %
Anvender ikke BEK 1250	2	5 %
Kender ikke BEK 1250	5	12,5 %

7. Antal sager siden 1. jan 2005, hvor BEK 1250 trådte i kraft?	Ja	%
Handicapproilet		
Aldrig/Ingen sager (0 %)	3	7,5 %
Ved få sager (max 25 %)	13	32,5 %
I halvdelen af sagerne (ca. 50 %+)	5	12,5 %
Ved mange af sagerne (ca. 75 %+)	4	10 %
Ved alle sager (100 %)	2	5 %
Har ikke svaret	6	15 %
Anvender ikke BEK 1250	2	5 %
Kender ikke BEK 1250	5	12,5 %

7. Antal sager siden 1. jan 2005, hvor BEK 1250 trådte i kraft?	Ja	%
Handicapparkeringspladser		
Aldrig/Ingen sager (0 %)	6	15 %
Ved få sager (max 25 %)	12	30 %
I halvdelen af sagerne (ca. 50 %+)	2	5 %
Ved mange af sagerne (ca. 75 %+)	5	12,5 %

Ved alle sager (100 %)	2	5 %
Har ikke svaret	6	15 %
Anvender ikke BEK 1250	2	5 %
Kender ikke BEK 1250	5	12,5 %

7. Antal sager siden 1. jan 2005, hvor BEK 1250 trådte i kraft?	Ja	%
Elevatorer		
Aldrig/Ingen sager (0 %)	15	37,5 %
Ved få sager (max 25 %)	11	27,5 %
I halvdelen af sagerne (ca. 50 %+)	0	-
Ved mange af sagerne (ca. 75 %+)	1	2,5 %
Ved alle sager (100 %)	0	-
Har ikke svaret	6	15 %
Anvender ikke BEK 1250	2	5 %
Kender ikke BEK 1250	5	12,5 %

7. Alle svarene samlet	Niveaufri adgang	HC-toilet	HC-P-plads	Elevator
Aldrig/Ingen sager (0 %)	2	3	6	15
Ved få sager (max 25 %)	5	13	12	11
I halvdelen af sagerne (ca. 50 %+)	6	5	2	-
Ved mange af sagerne (ca. 75 %+)	6	4	5	1
Ved alle sager (100 %)	9	2	2	-
Har ikke svaret	5	6	6	6
Anvender ikke BEK 1250	2	2	2	2
Kender ikke BEK 1250	5	5	5	5

8. Ser du BEK 1250 som et vigtigt redskab i din kommune?	Antal	%
Vigtigt	23	57,5 %
Ikke vigtigt	9	22,5 %
Svarer ikke	1	2,5 %

Den byggesagsbehandler, som ikke svarer, forklarer: "Godt for bygherre. Den gør ikke sagsbehandlingen nemmere for bygningsmyndigheden".

Udsagn fra de byggesagsbehandlere, der ser BEK 1250 som et vigtigt redskab:

- "Godt redskab til at fange de 'glemte' ting i starten af byggeriet."
- "Det er rart at have noget på skrift overfor bygherre."
- "Den er vigtig i det omfang, den skal bruges."
- "Ift. den udvendige tilgængelighed."
- "Med til at skabe tilgængelighed, så ja."
- "God til supplere BR."
- "Godt redskab, hvor vi kan kræve tilgængeligheden bliver forbedret."
- "Har kun haft en sag indtil videre (effekt: niveaufri adgang)"

Udsagn fra de byggesagsbehandlere, der ikke finder BEK 1250 vigtig:

- *"For mange smuthuller ved enfamiliehuse, da de ikke må kontrolleres."*
- *"50 sager om året (lidt)."*
- *"Lettere tilgængelige regler. Nogle krav hvor du ikke kan basere det på økonomi. Kravene er vigtige, men det kunne laves på en anden måde."*
- *"Meget sjældent den tages i anvendelse."*
- *"Lovgivning omkring tilgængelighed er meget vanskelig. Nogle gang er det svært at forestille sig, hvad man skal gøre."*
- *"Så få sager hvor vi har brug for at bruge den."*
- *"Bruger den som eksempler, men ikke til at håndhæve med."*
- *"Vi bruger den ikke så meget i kommunen."*

Karakteren af ombygningssagerne, nævn en konkret sag, gerne den sidste, du har arbejdet med	Antal
Offentlige tilgængelige bygninger	9
Erhvervsbyggeri til service og erhverv	7

16 konkrete eksempler fra 15 forskellige kommuner samt en overordnet beskrivelse fra en byggesagsbehandler.

"Ofte små butikker. Skal ud på kommunens grund hvis der skal laves niveaufri adgang - graves ud i butikken, som er meget omkostningsfuldt for bygherren."

Funktion	Antal
Nedlæggelse af 2 lejligheder til erhverv (bofællesskab til udviklingshæmmede).	1
Skole	5
Idrætshal	1
Ombygning af butik til café.	2
Etagebolig ejendom med erhverv.	1
Biograf	1
Ombygning af en butik.	1
Ingen beskrivelse af funktion	4

Hvilke tilgængelighedstiltag har du fået udført jf. BEK 1250?	Ja	Nej
Niveaufri adgang	15	1
Hvis nej, hvorfor ikke?		
Det var der i forvejen		
Dispensation		1
Andet		
Handicaptollet/handicapegnet wc-rum	5	8
Hvis nej, hvorfor ikke?		
Det var der i forvejen	4	
9 % reglen	3	
Dispensation	1	
Andet	x	
Handicapparkeringspladser	3	13
Hvis nej, hvorfor ikke?		
Det var der i forvejen	9	
9 % reglen	3	
Dispensation	0	
Andet	1	
Svar ang. elevator i offentlige tilgængelige bygninger	Ja	Nej
Elevator	2	7
Hvis nej, hvorfor ikke?		
Det var der i forvejen	0	
9 % reglen	2	
Dispensation	1	
Kun én etage/ikke et krav	4	
Svar ang. elevator i erhvervsbyggeri til service og erhverv (ikke krav om elevator)	Ja	Nej
Elevator	3	4
Hvis nej, hvorfor ikke?		
Det var der i forvejen	0	
9 % reglen	3	
Dispensation	0	
Kun én etage	1	

Bilag C

Kendskabet til BEK 1250 blandt rådgiverne

1. Kender du BEK 1250?	Ja	Nej
Antal tegnestuer	8	2
Procent	80 %	20 %

Hvorfra kender du BEK 1250?	Antal
Fra kommune	3
Fra "Vejledning til kommunerne om byggesagsbehandling af tilgængelighedsbestemmelserne"	2
Fra Retsinformation	1
Fra søgning på internettet	1
Fra kursus	1
Fra bibliotekarfunktion på tegnestuen	1
Husker det ikke	1*

En rådgiver fortæller: *"Det første vi får at vide fra kommunen."*

Der er to rådgivere, som fortæller, at de kender BEK 1250 fra to steder. Henholdsvis: retsinformation og vejledning til kommunerne samt kommune og kursus.

* *"Det kan være fra en kommune. Københavns kommune indskriver en lang liste over alt muligt i byggetilladelsen."*

Anvendelse – oplevet af rådgiverne

2. Anvender du BEK 1250 i dit arbejde?	Ja	Nej
Antal rådgivere	6	4
Procent	60 %	40 %

Hvis nej, hvorfor anvender du ikke BEK 1250?	Antal	%
Ingen relevante sager	4	40 %

Uddybende udsagn:

- *"Der kunne måske have været nogle relevante sager."*
- *"Vi læner os op ad BR10 og SBi230 - plejer at være nok ift. vores opgavetyper. Renovering af boligbyggeri - krav, særlige krav når Landsbyggefonden er involveret."*

3. Er det til at gennemskue hvilke typer af byggesager, der falder ind under BEK 1250?	Ja	Nej
Antal rådgivere	4	0
Spørger altid kommunen – dialog med sagsbehandler	1	0
Tænker på den ift. renovering af ældre byejendomme. Tilgængelighedskrav lig- ger forskellige steder - vanskeligt at holde styr på	1	0

Uddybende udsagn:

"Det er kommunen, der bringer den på banen."

I forbindelse med spørgsmål 4a og 4b, svarer de adspurgte – der er flere svar, der går igen. I denne oversigt er svarene placeret under nogle hovedoverskrifter.

4a. Hvis du skulle pege på fordele ift. anvendelsen af BEK 1250, hvad vil du pege på?	Antal
Det er bare et krav	1
Meget konkret; ikke alt indhold som er fornuftigt*	1
Vanskeligt at udtale sig om, da jeg ikke kender den til bunds	1

* Pågældende rådgiver forklarer: *"Det handler mere om BR. Jeg synes, det er "hul i hovedet" med krav om handicaptoliet på en etage uden niveaufri adgang til. Endvidere er handicaptoliet store og det får konsekvenser for resten af etagen. Det er helt fornuftigt i stueplan, hvor der er niveaufri adgang. Man skal kun elevator, hvis der bygges for et stort beløb. Det er som om, at man sætter sig på to stole".*

4b. Hvis du skulle pege på ulemper ift. anvendelsen af BEK 1250, hvad vil du pege på?	Antal
9 % reglen	1
Kringlet at forstå	1
Nogle steder, hvor man skyder lidt over mål med tilgængeligheden.	1

5. Søger du råd og vejledning i forbindelse med fortolkningen af BEK 1250?	Ja	Nej
Antal rådgivere	2	4
Procent	20 %	40 %

(De 6 rådgivere, som møder BEK1250 i forbindelse med projekter)

Hvis ja, hvor søger du råd og vejledning?	Antal
Kommunen/sagsbehandleren	2

Hvor ofte søger du råd og vejledning?	Antal
Ved få sager (max 25 %)	1
I halvdelen af sagerne (ca. 50 %+)	1
Ved mange af sagerne (ca. 75 %+)	0
Ved alle sager (100 %)	0
Svarer ikke på spørgsmålet	0

Effekten – oplevet af rådgiverne

6. I hvor mange ombygningssager anslår du, at I anvender BEK 1250 i løbet af et år? (hvor den har en konkret effekt)	Ja	%
Aldrig/Ingen sager (0 %)	4	40 %
Ved få sager (max 25 %)	2	20 %
I halvdelen af sagerne (ca. 50 %+)	0	-
Ved mange af sagerne (ca. 75 %+)	1	10 %
Ved alle sager (100 %)	3*	30 %

En rådgiver springer fra ved det spørgsmål og svarer, at de egentlig ikke bruger den, men hidtil har hun svaret på spørgsmålene. Det betyder, at hun er talt med frem til dette spørgsmål.

* En rådgiver forklarer, at det er ved alle offentlige ombygningssager, hvilket er 20-25 % af tegnestuens sager. En anden forklarer, at de forholder sig til BEK1250 ved alle deres ombygningssager, men det er ofte, der dispenseres.

7. Antal sager siden 1. jan 2005, hvor BEK 1250 trådte i kraft?	Ja	%
Niveaufri adgang		
Aldrig/Ingen sager (0 %)	0	-
Ved få sager (max 25 %)	0	-
I halvdelen af sagerne (ca. 50 %+)	1	10 %
Ved mange af sagerne (ca. 75 %+)	1*	10 %
Ved alle sager (100 %)	1	10 %

* Rådgiveren svarer primært alle sager – det indarbejdet i medarbejderne, dette svar ligger og balancerer mellem 75% og 100%.

7. Antal sager siden 1. jan 2005, hvor BEK 1250 trådte i kraft?	Ja	%
Handicaptoliet		
Aldrig/Ingen sager (0 %)	0	-
Ved få sager (max 25 %)	1*	10 %
I halvdelen af sagerne (ca. 50 %+)	1	10 %
Ved mange af sagerne (ca. 75 %+)	0	-
Ved alle sager (100 %)	1	10 %

* Rådgiveren svarer "1-2 steder"

7. Antal sager siden 1. jan 2005, hvor BEK 1250 trådte i kraft?	Ja	%
Handicapparkeringspladser		
Aldrig/Ingen sager (0 %)	1*	10 %
Ved få sager (max 25 %)	1	10 %
I halvdelen af sagerne (ca. 50 %+)	0	-
Ved mange af sagerne (ca. 75 %+)	0	-
Ved alle sager (100 %)	0	-

* Pågældende rådgiver forklarer, at kommunen i forvejen stiller krav om handicapparkeringspladser, det overholdes, men måske pga. BEK1250. Derfor kunne svaret have været placeret "ved alle sager (100%)".

En anden rådgiver (er ikke talt med) fortæller, at når det gælder handicapparkeringspladser er det straks værre. Ofte søger bygherre en parkeringsfond, men det går ikke altid. Tegnestuen er i gang med et projekt, hvor der skal være 2 handicapparkeringspladser. Endnu har tegnestuen ikke kunnet løse det, og ej heller har Københavns kommune kunnet løse det. Derfor er der ingen afklaring endnu.

7. Antal sager siden 1. jan 2005, hvor BEK 1250 trådte i kraft?	Ja	%
Elevatorer		
Aldrig/Ingen sager (0 %)	0	-
Ved få sager (max 25 %)	2*	20 %
I halvdelen af sagerne (ca. 50 %+)	0	-
Ved mange af sagerne (ca. 75 %+)	0	-
Ved alle sager (100 %)	0	-
Ved de store sager, hvis der ikke er elevator fra tidligere	1	10 %

* Rådgiveren kan huske 4 projekter, hvor der blev etableret en elevator.

Følgende udsagn er ikke talt med:

En rådgiver: *"Øger tilgængeligheden på alle områder; det fulde udtræk. Positiv effekt."*

En rådgiver pointerede at med hensyn til boliger, blev der skabt niveaufri adgang, handikaptoiletter, handicapparkeringsplads og elevator uanset BEK 1250.

En rådgiver forklarer, at det er vanskeligt at udtale sig om omfanget, men der: *"er flest niveaufrie adgange, derefter handikaptoiletter, dernæst elevatorer og til sidst og sjældent handicapparkeringspladser, der er mange ældre byer, hvor der ikke er plads til disse handicapparkeringspladser."*

Hun tilføjer, at BEK 1250 har en virkning. Dog er dens krave svære at løse grundet de eksisterende forhold. Den lokale kontekst er meget bestemte.

8. Ser du BEK 1250 som et vigtigt redskab?	Antal	%
Vigtigt	2	20 %
Løftestang*	1	10 %
Ikke et redskab, ser vejledninger som redskab; BYGST standard	1	10 %
Kunne sikkert have været det, bruger DS:3028, SBI anvisninger og hjemmesider	1	10 %
Svarer ikke	5	50 %

Ved dette spørgsmål burde der nok være spurgt til BEK 1250 som middel frem for redskab. For flere af rådgiverne tager begrebet redskab meget bogstaveligt.

* *"Har sin relevans, men burde være dækket ind i BR."* Samme rådgiver mener, at det er fint, at der stilles højere krav til tilgængelighed i det offentlige byggeri. For det vil få en afsmittende effekt på det private byggeri. Tegnestuen gør et stykke arbejde i forhold til de private bygherre, og de er lydhøre.

En rådgiver: *"Kommunen har et helt konkret redskab, de siger, at den ikke er til diskussion - det burde man nogle gange, men modsat, hvis man målet er tilgængelige byer mm. så skal man jo sætte ind. Den er jo ikke så stor, dvs. kunne have været skrappere. Der er ikke noget med om synshandicap."*

Samme rådgiver forklarer, *"Tilgængelighed ved ombygninger, kræver at der afsættes ressourcer både til honorar - det kræver arbejde at udvikle nye løsninger - og så skal der også være økonomi til selve tiltagene, så det ikke ender med den billigste løsning."*

Karakteren af ombygningssager, nævn en konkret sag, gerne den sidste, du har arbejdet med	Antal
Offentlige tilgængelige bygninger (skoler)	4
Erhvervsbyggeri til service og erhverv	0

Formål med ombygning	Antal	
Omfattende ombygning	2	
Ombygning + nybyggeri	1	
Helhedsrenovering + nybyggeri	1	
Hvilke tilgængelighedstiltag har du fået udført jf. BEK 1250?	Ja	Nej
Niveaufri adgang	3	1
Hvis nej, hvorfor ikke?		
Det var der i forvejen		
Dispensation	1	
Andet		
Handicapproilet/handicapegnet wc-rum	4	0
Hvis nej, hvorfor ikke?		
Det var der i forvejen		
9 % reglen		
Dispensation		
Andet		
Handicapparkeringspladser	2	2
Hvis nej, hvorfor ikke?		
Det var der i forvejen		
9 % reglen		
Dispensation		
Andet	2*	
Elevator	0	4
Hvis nej, hvorfor ikke?		
Det var der i forvejen	1	
9 % reglen	1	
Dispensation	0	
Kun én etage	0	
Lifte	2	

En rådgiver fortæller i interviewet, at tegnestuen er i gang med en ombygning af en skole. Det er denne skole, hun giver som eksempel. De har fået at vide, at der til skolestart 2014 begynder en handicappet elev. *"Da vi hørte om det, så gav det meget mere mening."* Samme rådgiver forklarer, at halvdelen af skolen dog ikke hænger ikke sammen for en handicappet. De har lavet adgang fra bygning med elevator til nogle af de andre bygninger – men eftersom der er tale om en pavillionskole, er der ikke nemt.

* Rådgiverne forklarede:

- *"Handicapegnede pladser i nærheden, men etablering 'kiss and drop' ved indgangen"*
- *"Ikke til diskussion – åbenbart for alle, at det ikke kunne lade sig gøre".*

Denne rapport undersøger effekten af *Bekendtgørelse om tilgængelighedsforanstaltninger i forbindelse med ombygninger i eksisterende byggeri* (BEK nr. 1250 af 13/12/2004).

Undersøgelsen viser, at bekendtgørelsen øger niveauet af tilgængelighed i den eksisterende bygningsmasse i 32 ud af 40 adspurgte kommuner. Blandt de 10 interviewede tegnestuer er det ofte i forbindelse med renovering af skoler, at rådgiverne oplever en effekt af bekendtgørelsen.

I nogle tilfælde er der dog også problemer med fortolkningen og administrationen af bekendtgørelsen. Det gælder særligt 9 %-reglen, som indbefatter vurdering af de økonomiske forhold.

5 ud af 40 af de adspurgte kommunale byggesagsbehandlere kender ikke til bekendtgørelsen. Rapporten anbefaler en formidlingsindsats, der henvender sig direkte til kommunerne, hvis bekendtgørelsen skal opnå øget udbredelse.

Rapporten er rekvireret af Energistyrelsen som en del af SBI's myndighedsopgaver i 2013.